

Rättelse/komplettering

Dom, 2018-02-22

Rättelse, 2018-02-22

Beslut av: chefsrådmannen Liselotte Rågmark

Domen ska rätteligen vara en deldom.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-02-22
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 1657-17

SÖKANDE

Akzo Nobel Functional Chemicals AB, 556234-9398

Ombud: Advokaten Susanne Åberg Witt-Strömer

Alrutz´ Advokatbyrå AB

Box 7493

103 92 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till utökad verksamhet vid anläggning i Kvarntorp

AnläggningsID i Miljöboken: 29809

Koordinater (SWEREF99): N 6554135, E 515351

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen ger Akzo Nobel Functional Chemicals AB tillstånd enligt miljöbalken till verksamhet vid bolagets anläggning i Kvarntorp för en maximal årlig produktion av 45 000 ton lösningar av kelatbildare, 12 000 ton lösningar av ammoniak, 35 000 ton lösningar av järnkelater, varav torkade järnkelater 10 000 ton, 6 000 ton lösningar av andra metallkelater, varav torkade sådana 3 000 ton, och 200 ton kelatbildare av järnkelattyp samt tillstånd till den nya utrustning som behövs för den ansökta produktionen, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits ansökan och i den tekniska beskrivningen.

Dok.Id 530556

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 30 E-post: mmd.nacka.avdelning3@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

Villkor

För verksamheten ska gälla följande slutliga villkor.

1. Om inte annat framgår av denna dom ska verksamheten – inbegripet åtgärder för att motverka störningar för omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spridning av förorening till luft, mark-, yt- eller grundvatten undviks. Förvaring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske i täta behållare, på tätt underlag av resistent material i invallning eller med motsvarande typ av säkerhetssystem för uppsamling av vätska. Uppsamlingsvolymen för invallning ska överstiga den största behållarens volym med 10 %. Behållare skyddas mot påkörning om påkörning riskerar att medföra utsläpp.

Avsteg från detta villkor kan medges av tillsynsmyndigheten för viss produkt om bolaget genom riskanalys visat att villkoret inte behövs eller är onödigt strängt med avseende på riskerna för den yttre miljön. Riskanalysen ska utföras med en vedertagen metod och den som utför analysen ska ha erfarenhet av sådana analyser.

3. En släckvattendamm ska finnas senast inom två år efter det att denna dom vunnit laga kraft, eller den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten medger.
4. Utsläppet av DIPK får uppgå till högst 0,25 kg/ton produkt (torkad järnkelat). Villkoret ska kontrolleras genom mätning av mängden lösningsmedel i produktion före torkanläggningen. Vid beräkning av utsläppsmängd antas allt lösningsmedel avgå till luft.
5. Stoftavskiljare ska vara dimensionerade och drivas för att kunna hålla stofthalten i torkgaserna från spraygranulatorer så att halten inte överstiger

5 mg/m³ normal torr gas. Stofthalten ska kontrolleras vartannat år genom mätning.

6. Buller från verksamheten får inte överskrida följande ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder:
55 dB(A) vardagar utom lördagar kl. 07.00-18.00,
45 dB(A) lördagar, söndagar och helgdagar kl. 07.00-18.00,
45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00-22.00) och
40 dB(A) nattetid (kl. 22.00-07.00).

Momentana ljud mellan kl. 22.00 – 07.00 får, vid bostäder, högst uppgå till 55 dB(A).

Ekvivalentvärden gäller för den del av tidsperioden ovan som den bullrande verksamheten förekommer, dock minst en timme.

Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller annars efter beslut av tillsynsmyndigheten. Kontroll ska ske med hjälp av närfältsmätningar och beräkningar alternativt immissionsmätningar. Mätning av buller och bestämning av ekvivalent ljudnivå dB(A) ska ske i enlighet med Naturvårdsverkets råd och riktlinjer.

7. Bolaget ska fortlöpande planera och kontrollera energianvändningen som sker till följd av verksamheten i syfte att effektivisera denna. Resultaten av bolagets arbete ska rapporteras årligen i miljörapporten. Bolagets energiplan för verksamheten ska revideras och lämnas till tillsynsmyndigheten vart femte år. Energiplanen ska innehålla en energianalys med förbättringsmöjligheter samt redovisning av planerade och genomförda insatser i syfte att minska energianvändningen.
8. Om verksamheten eller delar av den upphör ska bolaget lämna in en plan till tillsynsmyndigheten avseende omhändertagande av lagrade kemiska produkter

och avfall från verksamheten samt efterbehandling av de föroreningar som verksamheten kan ha orsakat. Planen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan verksamheten avslutas eller produktionen upphör.

9. Bolaget ska skicka in ett förslag på reviderat kontrollprogram för verksamheten till tillsynsmyndigheten inom tre månader från det att denna dom har vunnit laga kraft.
10. Arbeten i mark och sediment får inte genomföras utan att tillsynsmyndigheten getts möjlighet att ta ställning till behovet av efterbehandlingsåtgärder.

Prövotid

Frågan om slutliga villkor avseende utsläpp av ammoniak från tillverkningen av kelatbildare skjuts upp under en prövotid. Under prövotiden ska bolaget utreda vilka åtgärder som kan vidtas för att minska utsläppen åtminstone till under 0,1 kg/h och kostnader för sådana åtgärder. Resultat av utredningen ska, tillsammans med förslag på slutliga villkor, ges in till mark- och miljödomstolen senast den 31 mars 2019.

Under prövotiden och till dess annat fastställs ska följande provisoriska föreskrift gälla.

- Utsläppet av ammoniak från tillverkning av kelatbildare och ammoniak får uppgå till högst två ton per år.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter till tillsynsmyndigheten att

- vid behov besluta om villkor avseende luktstörning,
- vid behov besluta om villkor avseende omhändertagande av avfall,
- medge avsteg från kraven avseende hantering och förvaring av flytande kemiska produkter och farligt avfall, enligt vad som anges i villkor 2 ovan samt

- besluta om närmare föreskrifter avseende utformning och placering av släckvattendamm samt senareläggning av tidpunkt för när en släckvattendamm ska vara klar, enligt villkor 3 ovan.

Igångsättningstid

Den ansökta verksamheten ska ha satts igång senast fyra år från att det tillståndet vinner laga kraft.

Verkställighetsförordnande

Tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Upphävande av tidigare tillstånd

Det tillstånd som givits för verksamheten genom Stockholms tingsrätts, miljödomstolen, dom den 25 augusti 2006 i mål nr 4392-05 upphör att gälla när denna dom vinner laga kraft.

BAKGRUND

Den 25 augusti 2006 meddelade Stockholms tingsrätt, miljödomstolen, tillstånd till för Akzo Nobel Functional Chemicals AB (då med firma Akzo Nobel Rexolin AB) tillstånd till bolagets verksamhet inom Kvarntorps industriområde i Kumla.

Tillståndet omfattar en årlig produktion av 45 000 ton lösningar av kelatbildare (tidigare kallat kelatbildare typ 1), 12 000 ton lösningar av ammoniak, 20 000 ton lösningar av järnkelater, varav 5 000 ton torkade järnkelater, 6 000 ton lösningar av andra metallkelater, varav 3 000 ton torkade sådana, samt 200 ton kelatbildare av järnkelattyp (tidigare kallat kelatbildare typ 2).

Akzo Nobel Functional Chemicals AB har nu ansökt om nytt tillstånd till befintlig och utökad verksamhet.

ANSÖKAN

Yrkanden

Tillstånd

Akzo Nobel Functional Chemicals AB, nedan AkzoNobel, har yrkat att mark- och miljödomstolen ska lämna tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till verksamhet vid bolagets anläggning i Kvarntorp avseende en årlig produktion av 45 000 ton lösningar av kelatbildare, 12 000 ton lösningar av ammoniak, 35 000 ton lösningar av järnkelater, varav torkade järnkelater 10 000 ton, 6 000 ton lösningar av andra metallkelater, varav torkade sådana 3 000 ton, samt 200 ton kelatbildare av järnkelattyp, samt till den nya utrustning som behövs för den ansökta produktionen, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits ansökan och i den tekniska beskrivningen.

Miljökonsekvensbeskrivning

Bolaget har yrkat att domstolen ska godkänna miljökonsekvensbeskrivningen.

Villkor, prövotid och delegation

AkzoNobel har, efter vissa justeringar i enlighet med vad som anförts i skriftligt bemötande av yttranden samt vid huvudförhandlingen, yrkat att det för den ansökta verksamheten ska föreskrivas slutliga villkor, prövotidsförordnande och delegation enligt följande.

Slutliga villkor

1. Om inte annat framgår av denna dom ska verksamheten – inbegripet åtgärder för att motverka störningar för omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spridning av förorening till luft, mark-, yt- eller grundvatten undviks. Förvaring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske i täta behållare, på tätt underlag av resistent material i invallning eller med motsvarande typ av säkerhetssystem för uppsamling av vätska. Uppsamlingsvolymen ska överstiga den största behållarens volym med 10 %.

Avsteg från detta villkor kan medges av tillsynsmyndigheten för viss produkt om bolaget genom riskanalys visat att villkoret inte behövs eller är onödigt strängt med avseende på riskerna för den yttre miljön. Riskanalysen ska utföras med en vedertagen metod och den som utför analysen ska ha erfarenhet av sådana analyser.

3. Utsläppet av DIPK får uppgå till högst 0,25 kg/ton produkt (torkad järnkelat). Villkoret ska kontrolleras genom mätning av mängden lösningsmedel i produktion före torkanläggningen. Vid beräkning av utsläppsmängd antas allt lösningsmedel avgå till luft.
4. Stoftavskiljare ska vara dimensionerade och drivas för att kunna hålla stofthalten i torkgaserna från spraygranulatorer så att halten inte överstiger

5 mg/m³ normal torr gas. Stofthalten ska kontrolleras vartannat år genom mätning.

5. Buller från verksamheten får inte överskrida följande ekvivalenta ljudnivåer utomhus vid bostäder:

55 dB(A) vardagar utom lördagar kl. 07.00-18.00

45 dB(A) lördagar, söndagar och helgdagar kl. 07.00-18.00

45 dB(A) kvällstid (kl. 18.00-22.00) och

40 dB(A) nattetid (kl. 22.00-07.00)

Maximala ljudnivåer ($L_{Fmax} > 55$ dBA) bör inte förekomma nattetid kl. 22.00-07.00 annat än vid enstaka tillfällen.

Ekvivalentvärden gäller för den del av tidsperioden ovan som den bullrande verksamheten förekommer, dock minst en timme.

Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller annars efter beslut av tillsynsmyndigheten. Kontroll ska ske med hjälp av närfältsmätningar och beräkningar alternativt immissionsmätningar. Mätning av buller och bestämning av ekvivalent ljudnivå dB(A) ska ske i enlighet med Naturvårdsverkets råd och riktlinjer.

6. Bolaget ska fortlöpande planera och kontrollera energianvändningen som sker till följd av verksamheten i syfte att effektivisera denna. Resultaten av bolagets arbete ska rapporteras årligen i miljörapporten. Bolagets energiplan för verksamheten ska revideras och lämnas till tillsynsmyndigheten vart femte år. Energiplanen ska innehålla en energianalys med förbättringsmöjligheter samt redovisning av planerade och genomförda insatser i syfte att minska energianvändningen.
7. Om verksamheten upphör ska detta i god tid före nedläggningen anmälas till tillsynsmyndigheten. Kemiska produkter och farligt avfall ska då tas omhand.

Bolaget ska i god tid innan verksamheten upphör upprätta en plan avseende efterbehandling av de föroreningar som verksamheten kan ha givit upphov till.

8. Bolaget ska skicka in ett förslag på reviderat kontrollprogram för verksamheten till tillsynsmyndigheten inom tre månader från det att denna dom har vunnit laga kraft.
9. Arbeten i mark och sediment får inte genomföras utan att tillsynsmyndigheten getts möjlighet att ta ställning till behovet av efterbehandlingsåtgärder.

Prövotid

Frågan om utsläpp av ammoniak från tillverkningen av kelatbildare och ammoniak bör utredas vidare. Utredning (med förslag på slutliga villkor) ska ges in till mark- och miljödomstolen senast den 31 mars 2019. Under prövotiden till dess annat fastställs ska gälla följande provisoriska föreskrift.

Delegation

Det bör delegeras till tillsynsmyndigheten att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende luktstörning och omhändertagande av avfall.

Övriga yrkanden

AkzoNobel har yrkat att mark- och miljödomstolen ska föreskriva en igångsättningsperiod av fyra år från att det ansökta tillståndet vinner laga kraft samt att tillståndet förfaller endast i de delar det inte har tagits i anspråk. Bolaget har även yrkat att 2006 års tillstånd ska upphöra att gälla när nu ansökt tillstånd vinner laga kraft.

Bolaget har vidare yrkat att domstolen ska meddela deldom avseende byggnadsåtgärderna. Slutligen har bolaget yrkat att mark- och miljödomstolen ska föreskriva att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft.

Befintlig och ansökt produktion

AkzoNobel tillverkar kelatbildare och metallkelater inom bolagets anläggning i Kvarntorp i Kumla kommun. Kelatbildare används vid blekning inom pappersindustrin, som tillsats i rengöringsmedel samt vid tillverkning av järnkelater. Järnkelater används som järntillskott till växter.

Med anledning av ökad efterfrågan på järnkelater avser AkzoNobel att vid anläggningen i Kvarntorp att öka produktionen av järnkelater. Ansökan omfattar såväl befintlig som tillkommande verksamhet.

De ansökta årliga mängderna anges i tabellen nedan.

Produkt	Nuvarande tillstånd	Ansökt tillstånd
Lösningar av kelatbildare	45 000 ton/år	samma
Lösningar av ammoniak	12 000 ton/år	samma
Lösningar av järnkelater	20 000 ton/år, varav 5 000 ton torkade järnkelater	35 000 ton/år, varav 10 000 ton torkade järnkelater
Lösningar av andra metallkelater	6 000 ton/år, varav 3 000 ton torkade järnkelater	samma
Kelatbildare av järn kelattyp	200 ton/år	samma

Ansökan omfattar även tillstånd att anlägga och driva en ny produktionslinje, utökad torkkapacitet och ytterligare blandningsutrustning.

Följande verksamhetskoder gäller för den ansökta verksamheten.

- 24.07-i, anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton kväveinnehållande organiska föreningar per kalenderår (A-verksamhet), vilket avser kelatbildare.
- 24.13-i, anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka mer än 20 000 ton metallorganiska föreningar per kalenderår (A-verksamhet), vilket avser metallkelater.

- 24.28-i, anläggning för att genom kemisk eller biologisk reaktion i industriell skala tillverka högst 20 000 ton baser per kalenderår (B-verksamhet), vilket avser ammoniak.

Processbeskrivning

Processbeskrivning och uppgifter om förbrukningen av råvaror och andra resurser redovisas i den tekniska beskrivningen. Av den tekniska beskrivningen framgår följande.

Nedanstående bild visar lokaliseringen av anläggningens olika produktionsenheter.

Nuvarande verksamhet

Produktionen vid anläggningen i Kvarntorp är uppbyggd som en traditionell kemisk processindustri där kemikalier tas emot och lagras i tankar och därefter till allra största delen hanteras i slutna system. Lagertankar luftade till atmosfären är vid behov försedda med skydd mot tankandning genom skrubbersystem, kvävgasatmosfär, tryck-/vakuumentiler och kolfilter.

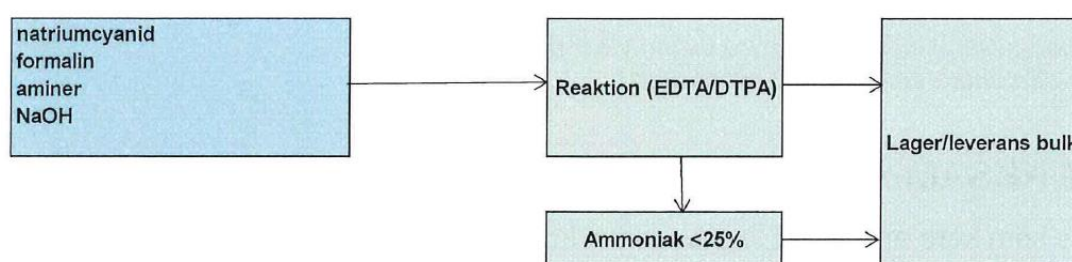
Produktionsanläggningen består av en linje för kelatbildare, som biprodukt bildas <25 %-ig ammoniak, den linjen togs i drift 1969. Dessutom finns två linjer för tillverkning av järnkelater som togs i drift 1986 respektive 1999. Till anläggningen hör även två spraytorkar och lagerlokaler som togs i drift under 1999 och 2000. Ånga för tillverkningen produceras i en ångpanna som driftsattes 2005.

Produktionen av kelatbildare och järnkelater sker satsvis. Råvaror pumpas från tankar direkt till reaktorerna. Reaktorerna rengörs inte mellan körningarna. Rengöring sker framförallt inför inspektion och annan kontroll av utrustning.

Tillverkning av kelatbildare

Vid tillverkning av kelatbildare (EDTA och DTPA) används en amin, natriumcyanid, formalin och natronlut som råvaror. <25 %-ig ammoniak (max 24,9 %) fås som biprodukt. Producerade kelatbildarlösningar lagras i invallade tankar. Tillverkningen är satsvis, primär amin, natriumcyanid och natriumhydroxid satsas varefter formalin doseras in och temperaturen höjs till över 100° C varvid ammoniak och vatten drivs av. Ammoniak absorberas till en <25 %-ig lösning.

I nedanstående figur redovisas blockschema för tillverkning av kelatbildare.

Tillverkning av järnkelater

Produktionen av järnkelater sker i två olika linjer. Vid den ena linjen består slutprodukten av ett komplex mellan järn och EDDHA (etylendiamin-N,N'- bis(2-hydroxyfenylacetat)), i den andra ett komplex mellan järn och HBED (N,N'-Bis(2-hydroxybenzyl) etylendiamin-N,N'-diacetat).

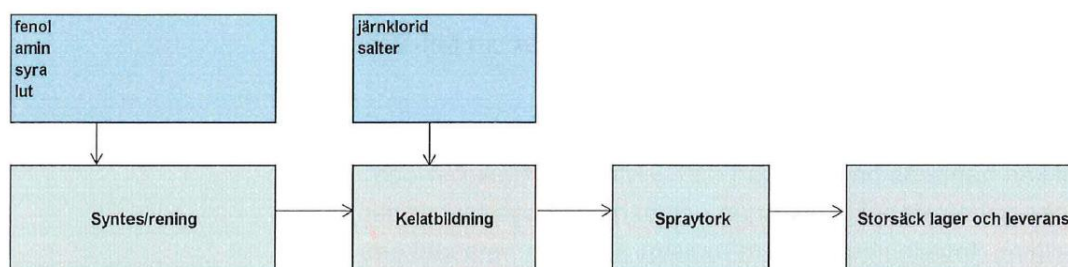
Järnkelater tillverkas satsvis genom att en ligand syntetiseras och sedan försetts med ett järnsalt eller järnoxid varvid kelatet bildas. Vid synteserna används aminer, glyoxylsyra, formalin, lut och fenol. Lösningen tvättas sedan fri från fenol med lösningsmedel. Därefter tillsätts järnsalt eller järnoxid, urea och natriumglukonat.

Den fenoliska komponenten och lösningsmedlet återvinns genom destillation. Destillationen sker vid undertryck för att kunna hålla en lägre temperatur. Liganden som sådan är en produkt som kan säljas för att kelatera järn i helt andra applikationer än som växtnäring.

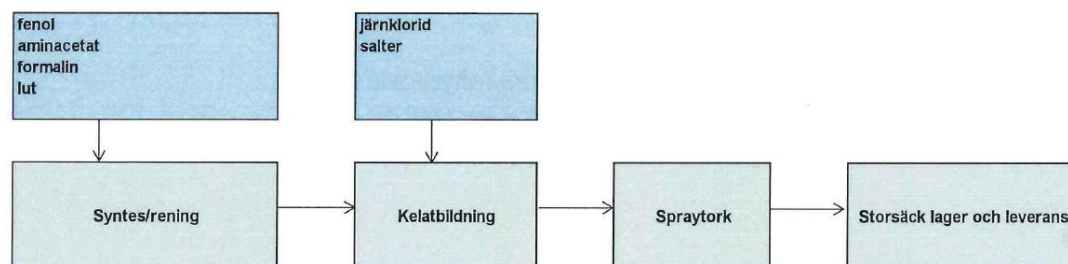
Den formulerade järnkelatslurryn kan sedan torkas i spraytorkar. Varmluft till förångningen av vatten erhålls primärt genom förbränning av gasol. Torkanläggningen är försedd med dammfilter och därefter våtskrubber för maximal säkerhet mot utläckage av damm.

Den torra järnkelatprodukten som producerats vid anläggningen lagras i lagerbyggnad i storsäck om 500 eller 1000 kg i väntan på leverans.

I nedanstående figur redovisas blockschema för EDDHA-process

I nedanstående figur redovisas blockschema för HBED-process

Framtida verksamhet

Tillverkning av kelatbildare förblir den samma vid ansökt tillstånd.

Nuvarande produktionslinje (K02) för metallkelater kommer att ersättas med en ny produktionslinje med högre kapacitet och större flexibilitet. Den nya processlinjen (K16) innebär uppförande av ny byggnad, tankar och rörledningar i nedsänkning vid byggnad K05 under K07.

Verksamheten i K02, som tidigare utgjorde pilotanläggning för järnkelattillverkning, avslutas. Byggnaden planeras att rivas alternativt användas för annat ändamål.

Destillationstornet, K03, anpassas efter ökad produktion.

Den nya linjen kommer både att kunna köras enligt HBED och EDDHA-processen. Vidare kommer tankar med lösningsmedel att vara försedda med kolfilter.

Metallkelater är mikronäringsämnen för växter som produceras genom att till kelatbildare (av Streckertyp) sätta en metall som exempelvis Zn, Fe, Mn, och Cu. Detta ger en lösning med en blandning av metaller eller en metall för sig, t.ex. järnkelater. Denna lösning kan torkas eller säljas som vattenlösning.

Produktionen är i normalfallet vanligtvis en enkel blandningsoperation. Samma utrustning som vid tillverkning av järnkelater utnyttjas. Det betyder också att samma torkanläggningar används tills volymerna kräver utökad kapacitet. När volymerna växer till de förväntade kommer även blandningsutrustning och lagringskapacitet att behöva utökas.

Vissa metallkelatprodukter kräver dock mer avancerad produktionsteknik som idag inte finns tillgänglig på anläggningen, varför vissa intermediat för närvarande levereras som råvara från andra AkzoNobel-företag.

Emissioner, avfall och buller*Utsläpp till luft*

Utsläpp till luft sker främst av koldioxid, lösningsmedel, stoft, kväveoxider och ammoniak.

Koldioxidutsläppet härrör från förbränningen av gasol. Utsläppet beräknades 2015 ha uppgått till 5 000 ton, vid tillståndsgiven verksamhet till 11 200 ton per år och vid ansökt verksamhet till 13 000 ton per år med gasol som bränsle. Om användningen av gasol ersätts med en ny panna för pellets minskar utsläppen till 950 ton per år och om gasol ersätts med en elpanna upphör koldioxidutsläppen vid anläggningen.

Lösningsmedelsutsläpp härrör främst från tankandning. Lösningsmedlen utgörs av diisopropylketon (DIPK). Utsläppet av lösningsmedel beräknades under 2015 ha uppgått till 650 kg och beräknas vid ansökt verksamhet till mindre än 2 ton per år.

Utsläppet av stoft härrör främst från spraytorkarna och avskiljs i ett filtersystem med efterföljande skrubber. Utsläppet av stoft beräknades 2015 till ca 450 kg och beräknas vid tillståndsgiven respektive ansökt verksamhet uppgå till 600 respektive 1200 kg.

Utsläppet av kväveoxider härrör från förbränning. Utsläppen beräknades 2015 ha uppgått till 3,5 ton och vid tillståndsgiven och ansökt verksamhet beräknas utsläppen uppgå till ca 5,4 ton respektive 9 ton per år.

Utsläppet av ammoniak härrör från ammoniakabsorption och lagertankar. Luften renas i en skrubber före utsläpp. Utsläppen beräknades 2015 ha uppgått till knappt ett ton och vid tillståndsgiven och ansökt verksamhet beräknas utsläppet ligga under två ton.

I den tekniska beskrivningen redovisas en sammanställning av utsläppen till luft. Vid huvudförhandlingen har bolaget redovisat en reviderad sammanställning enligt följande tabell.

Parameter	Nuvarande (2015)	Nuvarande tillstånd	Bedömd mängd vid ansökt tillstånd
VOC	0,65 ton	<2 ton	<2 ton
Stoft	<0,4 ton	0,7 ton	1,3 ton
NH3	0,48 ton*	2 ton	<1 ton
CO2	5 000 ton	7 500 ton	13 000 ton
NOX	3,5 ton	5,4 ton	9 ton

*Mätning utförd 2017 visar på att ammoniakutsläppet ligger på 60 g/h och 480 kg/år vid nuvarande produktionstakt eller 614 kg/år vid tillståndsgiven nivå.

Utsläpp till vatten

Den ansökta verksamheten ger upphov till olika avloppsvattenströmmar. Kylvatten tas från sjön Tisaren genom kommunens försorg och återleds till sjön efter användning. Om kylvattnet förorenats behandlas det som processvatten och återförs till produktionen. Spill- och spolvatten från tillverkningen antingen återanvänds direkt i processen eller lagras i en separat spillvattentank för senare återanvändning eller destruktion vid Ekokems anläggning. Starkt förorenat vatten från haveri eller tankrengöring hanteras som farligt avfall. Sanitärt vatten avleds till kommunens avloppsledningsnät. Dagvatten avleds via befintliga dagvattenbrunnar till dagvattendiket som passerar området.

Släckvatten

Vid anläggningen i Kvarntorp hanteras mer eller mindre farliga kemikalier och risken för att släckvatten vid en brand ska vara förorenat av kemikalier och orsaka skada i miljön är mycket stor. Utredningen visar att även om en stor del av släckvattnet troligen hamnar i någon av de befintliga invallningarna respektive kan

hållas kvar inom den i byggnad där branden sker, så är risken mycket stor att delar av släckvattnet även rinner via dagvattenledningarna, ledningsgator i mark eller via mark ut i vattenrecipienten. För att säkerställa att släckvatten inte ska förorena ytvattenrecipienten bör ytterligare magasinvolym nedströms dagvatten utsläppen anordnas.

Toxiska effekter i recipienten kan inte uteslutas, speciellt vid större utsläpp av släckvatten direkt till ytvattenrecipienten. I en krissituation kan det vara svårt att fatta rationella beslut om släckvattenhantering eftersom andra akuta problem och framförallt en påverkan på personalens och de närboendes hälsa samt egendomsfrågor troligen kommer att prioriteras. Dessutom kommer en brand att få stora konsekvenser för produktionen på anläggningen. Genomförd utredning visar att även om invallningarna i några fall kan räcka till för att samla upp släckvatten så är det högst troligt att släckvatten från ett flertal tänkbara brandtillfällen inte helt kommer att fångas upp av invallningarna (både de inom byggnaderna och de som finns uppbyggda kring cisternerna) och att ytvattenrecipienten riskerar att påverkas.

Det är därför viktigt att man har ett uppsamlingssystem klart innan brand uppstår då det finns tid att fundera och gå igenom vilka alternativ som finns att tillgå. Hur släckvattnet slutligen bäst ska omhändertas, avgörs efter det att toxiciteten, mängd och risken för påverkan på recipienten har bedömts.

Följande kriterier föreslås utgöra en grund för det fortsatta arbetet kring framtida släckvattenhanteringen på AkzoNobel i Kvarntorp.

– Släckvattnet bör så långt möjligt samlas upp och magasineras under tillräckligt lång tid för att provtagning, analys och bedömning av miljöskadlighet ska kunna göras. Det är inte optimalt att använda befintliga invallningar till magasin för släckvattnet, eftersom det är viktigt att få bort vatten från brandområdet snarast möjligt för att kunna genomföra inspektioner och komma igång med reparation och idrifttagande.

– Vid val av plats för magasinering av släckvatten bör inflödet av annat vatten från t.ex. markavrinning och dagvatten begränsas eftersom detta annars kan leda till att stora volymer vatten belastar magasinet i onödan och att risken för översvämning ökar.

– Prioritering av åtgärder bör göras så att största möjliga skadebegränsande effekt uppnås i relation till kostnader och risker för var brand kan uppstå. Omfattningen av åtgärderna för att möjliggöra en magasinering av släckvatten bör stå i relation vad som anses rimligt att genomföra.

– Magasinet bör vara tillräckligt stort för att rymma en rimlig mängd släckvatten; optimalt är att hela släckvattenmängden från ett "worst case" scenario ryms men beroende på tillgång på lämpligt utrymme för magasinet så bör åtminstone släckvattenvolymen från ett rimligt riskscenario rymmas.

– Fördelen med samla upp släckvattnet i en damm är att man får tid att fundera på möjliga alternativ för behandling. De alternativ som kan komma ifråga är borttransport till en extern behandlingsanläggning eller behandling på plats genom t.ex. rening med ett mobilt reningsverk eller annan kemisk behandling före utsläpp bedöms kunna ske till recipienten. Under magasineringstiden kan även en del potentiella föroreningar utskiljas separat, dels genom att de antingen flyter upp till ytan eller sedimenterar till botten som slam

– Ett öppet uppsamlingsmagasin bör vara inhägnat för att förhindra tillträde för obehöriga.

Utredaren har kommit fram till att det är högst troligt att allt släckvatten från en brand inte kommer att kunna samlas upp i befintliga invallningar. Det är givetvis beroende på var i anläggningen brand uppstår, men utredningen visar att man inte kan utgå från det, om man vill förhindra påverkan på miljön. Det bedöms även finnas ett behov av att efter en släckningsinsats relativt snart kunna pumpa bort det släckvatten som eventuellt hamnat i invallningarna. Det finns därför fler

anledningar till att kunna ta hand om ev. släckvatten någonstans nedströms anläggningen. Utredaren har utifrån ovan angivna kriterier föreslagit två alternativ till placering och utformning av släckvattendamm.

I komplettering av ansökan har bolaget redovisat följande sammanfattande bedömning. Sannolikheten är låg, mellan 1 gång på 1 000 - 100 000 år, för att bränder ska uppkomma och mängden släckvatten som kan nå dagvattendiken är begränsad. Vidare innehåller släckvattnet inte några fluorerade ämnen från skumsläckning eller några andra särskilt farliga ämnen. Risken för att påverka miljön är sammantaget låg och bolaget har bedömt att den inte står i proportion till att investera i en damm för att samla upp eventuellt släckvatten. Kostnaderna för att anlägga en damm bedöms uppgå till ca 800 000 kr.

Buller

En bullermätning har utförts i april 2014. Den visar att ljudnivån vid närmaste bostad kvälls- och nattetid uppgick till knappt 36 dB(A) och till 47 dB(A) dagtid.

Avfall

2015 skickades totalt 237 ton till destruktion vid Ekokems förbränningsanläggning. I tabell nedan redovisas uppkomna mängder farligt avfall under 2015 enligt avfallskoder bestämda genom avfallsförordningen 2011:927.

Avfallskod	Typ av avfall	Mängd kg (årstotal 2015)
07 01 01	Tvättvatten och vattenbaserad moderlut	54 458
07 01 04	Andra organiska lösningsmedel, tvättvätskor och moderlutar	160 034
07 01 10	Andra filterkakor och förbrukade absorbermedel	80
07 01 12	Annat slam från avloppsbehandling på produktionsstället än det som anges i 07 01 11	2 051
13 02 08	Andra motor-, transmission- och smörjoljor	8 410
15 02 02	Absorbermedel, filtermaterial, torkdukar och skyddskläder förorenade av farliga ämnen	120
16 05 06	Laboratoriekemikalier som består av eller som innehåller farliga ämnen, även blandningar	213
20 01 13	Lösningsmedel	15
Totalt		225 381

För att minimera avfallsmängderna återförs i möjligaste mån spillvatten till processen. Detta är inte alltid möjligt beroende på exempelvis halter av föroreningar i vattnet som kan störa processen.

Den största avfallsströmmen, utöver tvättvätskor från tankrengöringar, utgörs av en biprodukt som bildas vid reaktionen mellan formaldehyd och fenol. Biprodukten består av ett bakelit-liknande material löst i fenol. Avfallet kan inte återvinnas och skickas därför iväg för destruktion på Ekokem. Bakelit-blandningen står för en stor del av mängderna under kod 070104 "andra organiska lösningsmedel, tvättvätskor och moderlutar". Den nya linjen kommer att ge lägre mängder av den här bakelitblandningen och avfallsmängderna förväntas därmed minska per ton producerad produkt.

Med vidtagna åtgärder bedöms avfallsmängderna öka mindre än proportionellt jämfört med ökade produktionsvolymerna. Avfallsmängderna bedöms komma att kunna uppgå till ca 300 ton per år vid ansökt tillstånd vilket betyder att de utgör mindre än 0,5 % av total produktion.

Säkerhetsrapport m.m.

I enlighet med lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor har AkzoNobel upprättat en säkerhetsrapport för anläggningen i Kvarntorp.

I grovriskanalysen anges sammanfattningsvis följande. Riskanalysen visar att anläggningen generellt sett har relativt måttliga risker. Det finns vissa risker som består av stora konsekvenser men i gengäld har låg sannolikhet, varför de ändå kan anses vara tolerabla. Några av de risker som identifierats och bedömts bör granskas mer detaljerat. Ett knappt tiotal av de identifierade skadehändelserna kan betecknas som "allvarlig kemikalieolycka" enligt den tolkning som gjorts av Seveso-lagens definition av detta begrepp.

Industriutsläppsverksamhet

AkzoNobels tillverkning i Kvarntorp har industriell tillverkning genom kemiska reaktioner och är genom tillägget i till verksamhetskoderna i miljöprövningsförordningen en industriutsläppsverksamhet enligt industriutsläppsförordningen. Några huvudslutsatser avseende huvudverksamheten har inte beslutats. Däremot har BAT-slutsatser avseende rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn (CWW) beslutats och offentliggjorts 2016-06-09, vilket innebär att slutsatserna ska följas fr.o.m. 2020-06-09. Av den tekniska beskrivningen framgår också att det övrigt finns ett BREF-dokument för branschen från 2006, Best Available Techniques for the Manufacture of Organic Fine Chemicals August 2006. I den tekniska beskrivningen görs också en jämförelse i relevanta delar med BAT i dokumenten och förhållandena vid anläggningen. Där görs bedömningen att verksamheten uppfyller BAT utom i fråga om avfall där det konstateras att en avfallsplan behöver tas fram.

En statusrapport har upprättats.

Miljökonsekvensbeskrivning

I den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen redogörs bl.a. för verksamhetens påverkan på omgivningen. Där redovisas bl.a. en sammanfattande

bedömning av förändring och miljökonsekvenser för olika aspekter, enligt följande tabell.

Miljöaspekt	Bedömd förändring	Konsekvenser (jämfört med nollalternativet)
Luftmiljö	-/0/+	<p>Utsläpp till luft kan öka något om ansökt tillstånd medges. Utsläpp sker från bl.a. elproduktion, vid torkning av produkter och transporter.</p> <p>Utsläpp av växthusgaser, stoft, ammoniak och lösningsmedel från tillverkningen bedöms som relativt låga.</p> <p>I och med flera vidtagna åtgärder förväntas luftutsläppen vara mindre i proportion till producerad mängd produkt jämfört med nuvarande tillstånd. Förändringen bedöms inte medföra några ökade störningar på den närmsta omgivningen.</p>
Vattenmiljö	0/+	<p>Utsläpp av kylvatten kommer fortsätta som tidigare. Temperaturhöjningen i Frommestabäcken kan uppgå till 3 °C vid utsläppspunkten.</p> <p>Konsekvenserna av det något varma vatten gynnar vattenlevande organismer som trivs i varmare vatten.</p> <p>Övrigt utsläpp till vatten är litet och kommer inte ändras.</p>
Markmiljö	0	<p>Inom verksamheten används farliga ämnen som kan orsaka föroreningsskada på mark och grundvatten. Alla kemikalier är invallade och utrustning för hantering av spill finns tillgänglig. Riskerna för olycka som påverkar omgivningen har bedömts som små.</p>
Transporter	-/0	<p>Huvuddelen av transporter sker med lastbil vilket medför utsläpp av växthusgaser, partiklar och oljeföreningar. Transporter av råvaror och produkter kommer att öka något men transportererna till AkzoNobel utgör endast 2 % av transportrörelserna i</p>
Olyckor	-/0	<p>Verksamheten medför risker för allvarliga kemikalieolyckor samt andra risker med kemikalier och processer. Flertalet risker berör den egna personalen men ej omgivningar. Stora läckage samt olyckor med gasol kan även beröra omgivningarna och orsaka allvarliga skador.</p>
Avfall	0/+	<p>Farligt avfall uppstår under produktionen i form av bl.a. förorenat vatten som skickas till Ekokem för destruktion.</p> <p>Avfallsmängderna per producerad enhet kommer att minska till följd av optimering i produktionen.</p>
Kemikaliehantering	-/0	<p>Verksamheten bedrivs idag som en traditionell kemisk processindustri där kemikalier pumpas från tankar till reaktorer och all tillverkning sker i slutna system. Lagring av kemikalier vid ansökt verksamhet kommer inte att förändras jämfört med nuvarande tillstånd men transporter av vissa råvaror samt produkter kan komma att öka proportionerligt med produktion vilket kan ge upphov till ökade risker vid lossning.</p>
Energi	+/0	<p>Bolaget jobbar kontinuerligt för att minska sin energianvändning. Detta medför att ansökt produktionsökning inte innebär någon skillnad jämfört med beskrivningen av energianvändningen enligt den förra ansökan om tillstånd enligt miljöbalken.</p>

Som nollalternativ redovisas den situationen att verksamheten drivs vidare med stöd av gällande tillstånd. Verksamheten påverkar inte några skyddade intressen. Vad beträffar alternativ lokalisering konstateras att den befintliga verksamheten är väl förankrad i gällande planer samt att det finns en väl utvecklad infrastruktur i området för verksamheten. Av det skälet och då planerade förändringar av praktiska och ekonomiska skäl måste lokaliseras till den befintliga verksamheten har frågan om alternativ lokalisering inte utretts närmare. Sammanfattningsvis kan anges att verksamheten inte bedöms innebära en miljöpåverkan av betydelse.

Samråd

Samråd har genomförts med Länsstyrelsen i Örebro län och miljöförvaltningen i Kumla kommun vid ett samrådsmöte 2016-10-04. Skriftliga synpunkter har avgivits av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Nerikes Brandkår. Skriftligt samråd har skett med samtliga verksamhetsutövare inom Kvarntorps industriområde samt med samtliga hushåll i Kvarntorps samhälle. Annons har publicerats i ortspressen. En redogörelse för samrådet redovisas som bilaga M2 till miljökonsekvensbeskrivningen.

Länsstyrelsen har meddelat att den ansökta verksamheten inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken

Den ansökta verksamheten uppfyller relevanta hänsynskrav i 2 kap. miljöbalken genom följande.

Anläggningen ingår i en av de större koncernerna inom kemisk industri och har tillgång till den kunskap och de erfarenheter som krävs för att kunna identifiera eventuella miljörisker med den typ av verksamhet som ansökan avser.

Verksamheten är certifierad enligt ISO-standarder rörande miljö-, energi- och kvalitetsledning. (*Kunskapskravet*).

Genom de skyddsåtgärder som man avser att vidta är verksamhetens miljöpåverkan liten och några negativa miljöeffekter förväntas inte (*försiktighetskravet*). Bolaget anser sig använda bästa tillgängliga teknik vad avser såväl produktion som skyddsåtgärder (*bästa tillgängliga teknik*). Rutiner säkerställer att samtliga nya kemiska produkter granskas från miljö- och hälsosynpunkt innan de tas i bruk samt att valda produkter fortlöpande granskas (*produktvalskravet*).

Förbrukningen av resurser i anläggningen i Kvarntorp bedöms som måttlig. Hushållning med energi är ett fortlöpande arbete inom verksamheten. Verksamheten omfattas av lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag och kommer att genomföra en energikartläggning och redovisa i enlighet med Energimyndighetens anvisningar. Avfall som verksamheten ger upphov till återvinns i möjligaste mån. (*Hushållnings- och kretsloppskravet*).

Den ansökta verksamheten är lokaliserad till ett område som i lagakraftvunnen detaljplan är avsatt för industriändamål och lokaliseringen har goda kommunikationsmöjligheter (*lokaliseringskravet*).

Miljö kvalitetsnormer

Den ansökta verksamheten kommer inte att medföra att någon miljö kvalitetsnorm överskrids.

Förslag till villkor m.m.

Bolaget har, efter justering med anledning av synpunkter från framför allt länsstyrelsen, slutligen föreslagit villkor, prövotidsförordnande och delegation i enlighet med vad som redovisats under rubriken Yrkanden ovan.

AkzoNobel har inte föreslagit villkoret om uppsamling av spill- och spolvatten för den ansökta verksamheten eftersom villkoret inte har behövt tillämpas under de år verksamheten bedrivits med stöd av nuvarande tillstånd.

AkzoNobel har inte heller föreslagit att Mark- och miljödomstolen för den ansökta verksamheten överlåter till tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor av mindre betydelse till förhindrande av luktstörningar, beträffande hantering och omhändertagande av avfall eller avseende återföring av spill- och spolvatten från tillverkningen av kelatbildare och ammoniak till processen. Dessa delegeringar finns i nuvarande tillstånd och har inte utnyttjats, vilket torde bero på att något miljömässigt motiverat behov inte har funnits.

Som framgår i bolagets bemötande av yttranden nedan har bolaget motsatt sig krav på att utföra en släckvattendamm.

Verkställighetsförordnande m.m.

Bolaget bedömer att nu gällande tillstånd kommer att överskridas under 2018. Och behöver påbörja byggnationen av den nya linjen i början av år 2018. Bolaget är därför angeläget om att ett eventuellt överklagande av ett lämnat tillstånd inte fördröjer möjligheterna att bygga den nya linjen. Mot bakgrund av detta yrkar bolaget ett förordnande om att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att det inte har vunnit laga kraft.

För det fall det skulle dröja med meddelande av tillstånd önskar bolaget att domstolen meddelar en byggnadsdom för att trygga att de angelägna byggarbetena kan snabbt komma igång.

INKOMNA YTTRANDE

Havs- och vattenmyndigheten har avstått från att yttra sig. Naturvårdsverket, Kammarkollegiet, Kumla kommun och Samhällsbyggnadsnämnden i Kumla kommun har inte hörts av. De remissmyndigheter som har yttrat sig har i huvudsak anfört följande.

Länsstyrelsen i Örebro län

Under förutsättning att nedstående villkor och synpunkter beaktas kan tillstånd för utökad produktion ges.

Av tillståndet bör det tydligt framgå vad sakfrågan för sökt verksamhet avser och i vilken omfattning verksamheten ska bedrivas. Ramen för tillståndet med årliga produktionsmängder bör tydligt framgå, gärna i tabellform, och inte anges i löpande text. Bolagets yrkande gällande verksamhetens omfattning framgår tydligt av ansökan.

Det är en fördel om de provningskoder som är av betydelse för provningen framgår av tillståndet då detta förtydligar omfattning och provningsplikt för verksamheten. Det finns inga invändningar mot de verksamhetskoder som bolaget har angett. Eventuella förändringar av själva koderna riskerar enligt länsstyrelsen inte att vara missvisande gällande tillståndets omfattning.

Länsstyrelsen har inget att anmärka mot bolagets begäran om ianspråktagande eller om bolagets begäran om verkställighet.

Länsstyrelsen har godtagit vissa av bolagets villkor och föreslagit att vissa inte behövs, dvs. att de kan strykas. Nedan anges förslag på villkor, i den del de enligt länsstyrelsen bör ändras. Numreringen följer bolagets villkorsförslag.

2. Flytande kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage inte kan nå avlopp och så att förorening av mark, yt- och grundvatten undviks. Förvaring av flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ske i täta behållare, på tätt underlag av resistent material i invallning eller med motsvarande typ av säkerhetssystem för uppsamling av vätska.

Uppsamlingsvolymen ska motsvara minst den största enskilda behållarens volym plus 10 % av volymen av övriga behållare inom samma invallning. Behållare ska skyddas mot påkörning.

Avsteg från detta villkor kan medges av tillsynsmyndigheten för viss produkt om bolaget genom riskanalys visat att villkoret inte behövs eller är onödigt strängt med avseende på riskerna för den yttre miljön. Riskanalysen ska utföras med en vedertagen metod. Den som utför analysen ska ha erfarenhet av sådana analyser.

5. Bolagets förslag godtas, dock att momentana ljud mellan kl. 22.00 – 07.00 får, vid bostäder, högst uppgå till 55 dB(A).

7. Om verksamheten eller delar av den upphör ska bolaget lämna in en plan till tillsynsmyndigheten avseende omhändertagande av lagrade kemiska produkter och avfall från verksamheten samt efterbehandling av de föroreningar som verksamheten kan ha orsakat. Planen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast sex månader innan verksamheten avslutas och produktionen upphör.

Länsstyrelsen anser att utsläppet av ammoniak från tillverkningen av kelatbildare och ammoniak ska utredas vidare. Länsstyrelsen accepterar bolaget förslag på tid för redovisning av ytterligare utredning under en provotid. Länsstyrelsen anser att under provotiden bör det föreskrivas en provisorisk föreskrift innebärande att utsläppet av ammoniak från tillverkning av kelatbildare och ammoniak får uppgå till högst två ton per år.

Länsstyrelsen anser även att det är lämpligt att tillsynsmyndigheten ges möjlighet att vid behov besluta om ytterligare villkor avseende luktstörning och omhändertagande av avfall.

Till stöd för föreslagna villkor m.m. har länsstyrelsen anfört följande.

Villkor 2

Det är viktigt att förvaring, lagring och hantering av kemiska produkter och farligt avfall sker på ett betryggande sätt och i övrigt så att eventuellt spill och läckage kan

samlas upp och omhändertas på ett miljömässigt lämpligt sätt. Riskanalys kan användas för att avgöra om det inte är rimligt med invallning för en specifik produkt eller avfall.

Villkor 4

Länsstyrelsen godtar bolagets utsläppsvärde för DIPK då viss marginal för utsläppsvärdena är rimligt jämfört med ett begränsningsvärde. Utöver detta villkor gäller även krav på bästa möjliga teknik genom de fastställda BAT-slutsatserna för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn. Detta innebär bland annat att utsläpp till luft minimeras genom att innesluta och rena utsläpp då det är möjligt. Metod för kontroll bör beskrivas i villkor så att kontroll utförs på enhetligt vis. Beskrivning av kontroll är taget ur tillståndsansökan enligt bolagets beskrivning om egenkontroll för utsläpp av lösningsmedel till luft.

Villkor 5

Den momentana ljudnivån bör begränsas eftersom detta ger en tydligare reglering vid behov av tillsyn. Det föreligger inte något skäl till mildare krav.

Villkor 7

Om verksamheten eller delar av den upphör ska bolaget informera tillsynsmyndigheten så fort som möjligt. Bolaget ska även lämna in en plan till tillsynsmyndigheten avseende omhändertagande av lagrade kemiska produkter och avfall från verksamheten samt efterbehandling av de föroreningar som verksamheten kan ha orsakat. Planen ska lämnas in till myndigheten så fort som möjligt dock senast tre månader innan verksamheten avslutas och produktionen upphör.

Provisorisk föreskrift för utsläpp av ammoniak

BAT för utsläpp av ammoniak anges i Europeiska kommissionens referensdokument, Best Available Techniques for the Manufacture of Organic Fine Chemicals, från 2006. BAT är att ligga inom spannet 0,001-0,1 kg/h samt vid behov låta avgående gas renas i en skrubber. Bolaget redogör för att verksamheten idag har hög slutningsgrad med rening i skrubber. Utsläppen ligger dock på dubbla halter av det övre spannet av BAT. Länsstyrelsen bedömer i övrigt att bolaget uppfyller kraven enligt CWW-BAT.

Bolagets ursprungliga förslag till begränsningsvärde för utsläpp av ammoniak låg långt över det övre spannet enligt BAT. Länsstyrelsen har därför föreslagit att bolaget ska utreda möjligheterna att begränsa utsläppet av ammoniak ytterligare, vilket bolaget också har godtagit. Ett slutligt villkor bör ligga inom det intervall som anges enligt BAT vilket alltså motsvarar 0,001-0,1 kg/h. Detta innebär att utsläpp av ammoniak från tillverkningen av kelatbildare och ammoniak får uppgå till högst ett ton per år. Under prövotiden bör en provisorisk föreskrift gälla för utsläpp av ammoniak från den avsedda tillverkningen. Bolagets ursprungliga förslag på utsläppsvillkor kan godtas som sådan föreskrift.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Den av bolaget ingivna nödlägesplanen uppfyller kraven för en intern plan för räddningsinsatser. Vad gäller hantering av släckvatten bedömer MSB att det är motiverat att anlägga en damm för uppsamlade enligt de beskrivningar och beräkningar som framgår av släckvattenutredningen samt den kompletterande kostnadsberäkningen. Inget av de presenterade kostnadsalternativen kan anses som oskäligt relaterat till den potentiella miljönyttan, även med hänsyn tagen till den enligt bolaget relativt låga brandrisken.

Nerikes Brandkår

Brandkåren har hänvisat till sina synpunkter under samrådet innebärande att brandkåret har framfört att vid en ändrad verksamhet behöver utredningen om risker uppdateras.

SÖKANDENS BEMÖTANDE

AkzoNobel har till bemötande av synpunkterna anfört i huvudsak följande.

Bemötande av yttrande från länsstyrelsen

Vad länsstyrelsen har efterfrågat i fråga om att det tydligt bör framgå vad sakfrågan för sökt verksamhet avser och i vilken omfattning verksamheten ska bedrivas, framgår av bolagets yrkande.

Prövningskoder bör inte framgå av tillståndet. Koderna är viktiga för att ansökan ska prövas av rätt prövningsmyndighet och har sedan betydelse för fastställandet av tillsynsavgiften. Bolagets erfarenhet är att prövningskoderna ändras allt emellanåt och blir inaktuella i själva tillståndet och därtill kan bli missvisande om de framgår av tillståndet. Den senaste mer omfattande ändringen trädde i kraft den 1 januari detta år, varvid betydande ändringar av koder genomfördes. Frågan om koder av betydelse för tillsynsavgiften bör enligt bolagets uppfattning hanteras inom ramen för tillsynen.

Beträffande villkor, provotid och delegation är bolaget överens med länsstyrelsen utom när det gäller villkoren 2, 4, 5 och 7.

Villkor 2

Bestämmelsen om avlopp är orimligt högt satt och går inte att uppfylla fullt ut. Det kommer alltid att finnas situationer i hanteringen som kan medföra att ett utsläpp skulle kunna nå ett avlopp. Anläggningens invallningar rymmer inte den volym som länsstyrelsen föreslår. Det är osannolikt att samtliga behållare i tankfarmarna skulle

läcka samtidigt. Kravet på skydd mot påkörning är obehövligt eftersom det ryms i kravet på försiktighetsmått vid hantering.

Bolaget har vid huvudförhandlingen uppgivit att frågan om påkörningsskydd utomhus är en sådan fråga som skulle kunna omfattas av delegationen (se under rubriken HUVUDFÖRHANDLING nedan).

Villkor 4

AkzoNobel godtar ett begränsningsvärde om högst 0,25 kg/ton produkt. Vad avser det årliga utsläppet beräknas det kunna understiga 2 000 kg men marginalen är liten. Luftkvaliteten i omgivningarna är god och påverkan på omgivningarna till följd av ett utsläpp av lösningsmedel av 2,5 ton är försumbar.

Både bolaget och länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen förklarat att ett årsvärde inte behöver anges. Bolaget har då även medgivit länsstyrelsens förslag på formulering om hur kontrollen ska ske (se under rubriken HUVUDFÖRHANDLING nedan).

Villkor 5

Bolaget och länsstyrelsen är överens om villkoret förutom regleringen av momentana ljud nattetid. Bolaget föreslår att detta regleras och uttrycks i enlighet med vad som anges i Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller.

Villkor 7

AkzoNobel överlämnar till domstolen att bedöma om bolagets eller länsstyrelsens utformning av villkoret är lämpligast. Om mark- och miljödomstolen överväger att ange en tidsgräns för när planen ska ha lämnats in måste den gränsen beakta att ett beslut om nedläggning kan fattas nära inpå det att verksamheten avslutas. En tidsgräns om tre månader föreslås.

Bemötande av yttrande från myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Bolaget bestrider myndighetens krav på anläggandet av en släckdamm och hänvisar till vad som anförts i komplettering av ansökan (se under rubriken Släckvatten ovan).

HUVUDFÖRHANDLING

Av det som anförts under huvudförhandlingen noteras följande.

Beträffande ammoniakutsläpp redovisar bolaget nya beräkningar, baserade sig på mätningar under 2017, som indikerar att utsläppen i verkligheten ligger på en lägre nivå än vad som tidigare beräknats (se redovisning under rubriken Utsläpp till luft ovan). Bolaget klarar sannolikt de värden som anges i tillämpligt BREF-dokument. Den föreslagna provotidsutredning bör inbegripa fortsatta mätningar och vid behov också möjligheterna att begränsa utsläppen. Utredningen bör ha som mål att nå under de nivåer som anges i aktuellt BREF-dokument.

Vad gäller momentana ljud nattetid har bolaget uppgivit att det inte förmodas föreligga något problem att innehålla ett villkor som formuleras i enlighet med länsstyrelsens förslag om momentana ljud nattetid. Ljudet är dock svårt att mäta och kontrollera eftersom buller från vägtrafiken är det dominerande ljudet nattetid.

Beträffande villkor om hantering och förvaring av flytande kemiska produkter och avfall anför bolaget att för att uppfylla länsstyrelsens krav om invallningens volym skulle det innebära mycket omfattande arbeten med bl.a. omdragning av ledningar som innebär att produktionen måste stoppas under lång tid, ca en månad.

Kostnaderna för enbart produktionsstoppet uppgår till ca en miljon per dag, dvs. totalt ca 30 Mkr. Byggandet av den nya produktionslinjen medför inte i sig behov av nya cisterner eller invallningar. Beträffande påkörningsskydd har bolaget uppgivit frågan om sådana skydd utomhus i och för sig skulle kunna delegeras.

Beträffande villkor om utsläpp av DIPK har bolaget och länsstyrelsen enat sig om att ett årsvärde inte behöver anges. Bolaget har godtagit länsstyrelsens förslag på formulering om hur kontrollen ska ske.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har hållit huvudförhandling och syn.

Allmänt

Den ansökta verksamheten är en industriutsläppsanläggning enligt 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250) och 12 kap. 7, 13 och 28 §§ miljöprövningsförordningen (2013:251). Det finns inte några slutsatser om bästa möjliga teknik enligt definitionen i 1 kap. 3 § industriutsläppsförordningen som nu måste följas. Det finns dock beslutade och offentliggjorda BAT-slutsatser avseende rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn (CWW) som ska följas från och med juni 2020. Enligt 1 kap. 13 § nämnda förordning ska emellertid tidigare BREF-dokument utgöra referens vid prövningen av tillståndsvillkoren. Det BREF-dokument som är aktuellt är Best Available Techniques for the Manufacture of Organic Fine Chemicals, från 2006. Dokumentet har ingått i underlaget vid prövningen.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen finner att den i målet upprättade miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken avseende på såväl förfarande som dokumentation. Miljökonsekvensbeskrivningen skall därför godkännas.

Tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen konstaterar att ingen av remissinstanserna har motsatt sig tillstånd till den ansökta verksamheten. Sökanden har lämnat uppgifter som ger tillräcklig grund för bedömningen att hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och övriga tillåtlighetsbestämmelser i miljöbalken iakttas. Mark- och miljödomstolen

finner att den ansökta verksamheten är tillåtlig och att ansökan kan bifallas på de villkor som anges i domslutet.

I tillståndet definieras det som dimensionerar verksamheten. Domstolen ser inte anledning att i tillståndet ange vilka prövningskoder som verksamheten omfattar särskilt som dessa kan komma att ändras. Det råder inte någon oenighet om vilka prövningskoder som för närvarande gäller för verksamheten.

Villkor, prøvotidsförordnande och delegation

Allmänt villkor

Mark- och miljödomstolen anser att ett allmänt villkor enligt bolagets förslag bör föreskrivas.

Villkor om hantering och förvaring av flytande kemiska produkter och avfall

Länsstyrelsen har yrkat att flytande kemiska produkter och farligt avfall ska hanteras så att spill och läckage inte kan nå avlopp. Bolaget har motsatt sig detta.

Av utredningen framgår att flytande kemikalier och farligt avfall lagras i täta behållare, på icke genomsläppligt underlag och med invallningar. Invallningarna har genomföringar för att eventuellt spill ska kunna rinna ned i invallningen och där tas om hand. I närheten av varje dagvattenbrunn finns det brunnstättningar och saneringsutrustning. Domstolen finner att de försiktighetsmått som bolaget vidtar är tillfredsställande för att flytande kemikalier och flytande avfall inte ska kunna nå dagvattensystemet. Det är inte miljömessigt motiverat med en föreskrift som anger att dessa föroreningar inte i någon situation ska kunna nå avloppet.

Bolaget har motsatt sig länsstyrelsens krav om att uppsamlingsvolymen ska motsvara minst den största enskilda behållarens volym plus 10 % av volymen av övriga behållare inom samma invallning.

Mark- och miljödomstolen finner inte anledning att ifrågasätta vad bolaget anfört om kostnaderna för att uppfylla länsstyrelsens krav, bl.a. ifråga om att detta skulle kräva omfattande omläggningar av ledningar vilket skulle medföra att produktionen då skulle behöva stoppas under en avsevärd tid. Det får här noteras att inte är fråga om en ny anläggning utan en befintlig som måste byggas om. Bolaget har uppgett att ändringen inte medför några tillkommande cisterner. Domstolen instämmer i vad bolaget har anfört om att kostnaderna för att höja invallningarna så att länsstyrelsens krav uppfylls, inbegripet produktionsbortfall under en längre tid, är orimligt höga i förhållande till den begränsade reduktion av risken för utsläpp som en höjning skulle innebära.

Beträffande länsstyrelsens förslag om påkörningsskydd anser bolaget att ett sådant krav inte behövs, men bolaget har vidgått att frågan om påkörningsskydd utomhus är en sådan fråga som skulle kunna omfattas av den i villkorets andra stycke angivna delegationen. Domstolen uppfattar att syftet med detta krav är att minska risken för utsläpp i dagvattenssystemet. Bolaget har redovisat att risken för påkörning av behållare inom invallningar är närmast obefintlig, men att s.k. IBC-behållare skulle kunna bli påkörda och att påkörning utomhus skulle kunna leda till utsläpp till t.ex. dagvattenssystem.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det i de fall där det föreligger risk för utsläpp p.g.a. påkörning är motiverat med ett krav på sådant skydd. Kravet bör således formuleras på det sätt som anges i domslutet.

Sammantaget bör villkoret formuleras i enlighet med vad som anges i domslutet. Det kan anmärkas att den delegation som föreskrivs i villkorets andra stycke bl.a. kan avse avsteg från kravet på påkörningsskydd.

Villkor om släckvattendamm

Bolaget har motsatt sig MSB:s krav att inrätta en släckvattendamm.

Mark- och miljödomstolen anser att utredningen i målet, bl.a. bolagets släckvattenutredning, inte visar annat än att det är troligt att invallningarna i händelse av brand inte kommer att räcka till för att förhindra att utsläpp av släckvatten sker till recipienten. Det får också anses klart att släckvatten i samband med en brand kan bli starkt förorenat av de kemikalier som finns i anläggningen och de ämnen som kan bildas i samband med branden. Det råder enligt domstolen ingen tvekan om att konsekvenserna p.g.a. utsläpp av förorenat släckvatten i en sådan situation då kan bli mycket allvarliga. Å andra sidan tyder bolagets utredning på att sannolikheten för brand är liten. Vid en sammanvägd bedömning kommer dock domstolen fram till att kostnaden för att bygga en släckvattendamm inte är oskäligt stor i förhållande till det skydd för recipienten som dammen utgör, i händelse av brand. Det bedöms vara möjligt att få till stånd en sådan damm inom två år från det att tillståndet vunnit laga kraft. Det föreligger dock vissa oklarheter kring det alternativ bolaget förordat då det bl.a. innebär att det kan behövas ett medgivande från Trafikverket och en anmälan om vattenverksamhet till länsstyrelsen. Det bedöms därför lämpligt att delegera frågan om att vid behov medge en längre tid för utförande av dammen. Det är även lämpligt att delegera frågan om den närmare placeringen och utformningen till tillsynsmyndigheten. Villkor och delegation bör formuleras i enlighet med domslutet.

Villkor om utsläpp DIPK

Bolaget har godtagit det av länsstyrelsen föreslagna begränsningsvärdet på 0,25 kg/ton produkt (torkad järnkelat). Bolaget och länsstyrelsen har inte ansett att det därutöver behövs något begränsningsvärde för årligt utsläpp.

Mark- och miljödomstolen finner att den villkorsformulering som bolaget och länsstyrelsen enat sig om kan godtas.

Villkor om dimensionering och kontroll av stoftavskiljare.

Mark- och miljödomstolen noterar att bolagets förslag endast gäller hur stoftavskiljare ska dimensioneras, dvs. det angivna dimensioneringsvärdet är inte att

jämställa med ett uttryckligt begränsningsvärde. Ett villkor utformat i enlighet med bolagets förslag, vilket länsstyrelsen har godtagit, ställer emellertid även krav på driften av stoftavskiljaren. Bolaget måste därför vidta åtgärder om den återkommande kontrollen skulle visa att stoftavskiljarna inte klarar dimensioneringsvärdet. Domstolen anser därför att bolagets förslag till villkorsformulering kan godtas.

Villkor om buller

Mark- och miljödomstolen instämmer i vad länsstyrelsen har anfört om att den begränsning av momentan ljudnivå som länsstyrelsen föreslagit ger en tydligare reglering vid behov av tillsyn. Det har också framkommit att bolaget inte har några problem att klara det av länsstyrelsen föreslagna värdet. Domstolen finner att villkoret bör utformas i enlighet med vad länsstyrelsen slutligt föreslagit.

Prövotidsutredning avseende ammoniak

Bolaget har godtagit länsstyrelsens förslag om att ammoniakutsläppet bör utredas ytterligare. Mark- och miljödomstolen delar den uppfattningen. Det bör föreskrivas att utredningen ska omfatta fortsatta mätningar, behovet av och möjligheterna till att vidta ytterligare åtgärder för att reducera utsläppen till åtminstone till under den nivå som anges i det aktuellt BREF-dokument. Under provotiden bör en provisorisk föreskrift gälla i enlighet med vad länsstyrelsen föreslagit och som bolaget godtagit.

Övriga villkor

Mark- och miljödomstolen finner att villkor om energiplan, anmälan före nedläggning, kontrollprogram samt arbeten i mark och sediment bör föreskrivas i enlighet med vad som anges i domslutet.

Delegation

Bolaget har godtagit länsstyrelsens förslag om delegation avseende luktstörning och omhändertagande av avfall. Även mark- och miljödomstolen finner att en sådan

delegation är lämplig. Det bör också för tydlighetens skull föreskrivas delegation till följd av villkor 2 och 3, allt i enlighet med vad som anges i domslutet.

Igångsättningstid m.m.

Den av bolaget föreskrivna igångsättningstiden om fyra år bör föreskrivas. Det är i lag reglerat vad som gäller för det fall igångsättningstiden inte iakttas (24 kap 2 § första stycket miljöbalken). Domstolen har inte möjlighet att i enlighet med bolagets yrkande i tillståndet ange vad som ska gälla för det fall delar, men inte hela, tillståndet tas i anspråk inom igångsättningstiden.

Bolaget har även yrkat att 2006 års tillstånd ska upphöra att gälla när nu aktuellt tillstånd vinner laga kraft. Enligt praxis anses ett tidigare tillstånd upphöra när det nya tillståndet tas i anspråk och det är verksamhetsutövaren som avgör om och när ett tillstånd ska tas i anspråk och därmed bli gällande gentemot verksamhetsutövaren. När som i detta fall sökanden yrkar att det befintliga tillståndet ska upphöra att gälla vid en viss tidpunkt föreligger dock inte skäl för domstolen att inte föreskriva i enlighet med sökandens yrkande (jfr MÖD 2014:44).

Verkställighetsförordnande

Bolaget har uppgett att nu gällande tillstånd kommer att överskridas under 2018 och att bolaget därför behöver påbörja byggnationen i början av året.

Mot bakgrund av att det är fråga om en befintlig verksamhet och då tillåtligheten inte är satt i fråga anser mark- och miljödomstolen att det föreligger skäl att förena tillståndet med ett verkställighetsförordnande. Vid detta förhållande finns det inte anledning att överväga meddelande av byggnadsdom.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 15 mars 2018.

Liselotte Rågmark

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Liselotte Rågmark, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson samt de särskilda ledamöterna Ingegerd Michel och Kia Salin.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.